

EVROPOU A ASIÍ NA KOLE A S ESPERANTEM

„Tra la mondo per biciklo kaj Esperanto“

Lucien A.Peraire

Úvod

Knížka byla vydána v roce 1974 v esperantu. Pak vycházela na pokračování ve francouzském esperantském časopise „Laŭte!“ v letech 1978 až 1982. V roce 1990 vydalo knihu SAT-Broŝurservo / Laŭte, 47470 Beauville ve Francii opět v esperantu. Zmínky o knize jsem našla v mnoha esperantských novinách a časopisech. Na konci roku 1999 mi tuto knížku věnoval mladý Francouz, železničář. Velice mě zaujala. Jsou to zápisky prostého člověka z cesty, která trvala čtyři roky. Obsahují holá fakta, mají napínavý děj.

Protože autor chtěl věnovat své zápisky všem lidem na světě, sepsal je v mezinárodním jazyce, přístupném každému - tímto překladem chci splnit autorovo přání.

Jindřiška Drahotová

Dopis od Vítězslava Dostála, prvního Čecha, který v září 1997 dokončil po třech letech cestu kolem světa na kole, při které projel 56 zemí a našlapal 60.000 kilometrů.

Vážená paní Drahotová,

před časem se mi dostal do ruky váš strojepis knihy „Evropou a Asií na kole a s esperantem“. Předal mi ho pan Milan Švihálek s tím, že by to mohlo být pro mne zajímavé. Musím se Vám přiznat, že se mi obsah moc líbil i proto, že jsem sám některými shodnými úseky na cyklistické cestě kolem světa projížděl. Při četbě bylo pro mne velmi dobrodružné pokusit se vžít do role cyklisty uhánějícího těmito končinami před více než padesáti lety. A navíc, dokážu ocenit víc, než kdokoli jiný ten vynikající výkon, neboť tenkrát se cestovalo na úplně obyčejných bicyklech a ne jako dnes... Připočtu-li k tomu kvalitu cest, musím smeknout klobouk.

Děkuji za hezké chvíle strávené při čtení a přeji Vám vše dobré.

S pozdravem

Vít'a Dostál

V Hlubočci 15.3.1998.

Mladému čtenáři...

Ano, zejména pro mladé jsem se snažil, aby bylo vydáno toto vyprávění. Opravdu jsem prožil vše, co jsem v knížce popsal. Zapsal jsem vše co nejpečlivěji a podle pravdy. (Bohužel, některé poznámky se mi nezachovaly do doby, kdy jsem je začal uspořádat do knihy.) Doufám, že čtení bude pro tebe zajímavé a přesvědčivé. Nemusel jsem používat fantazii jako v románě. Skutečnost předčila každou představu.

Každodenní život, dobře vykonaná práce, tolerantnost a soudružnost lidí a jejich pohoda jsou alespoň natolik dobré, aby se o nich psalo jako o činech kdejakého zločince, které jsou dnes každodenně nabízeny jako hodné následování.

Cílem tohoto mého vyprávění je především tvoje pobavení, trochu tě něco naučit a vybídnout k zamyšlení o všech tématech života.

autor

1927

Byl jsem propuštěn z vojenské služby. Na kole jsem odjel z Lot-Garonio na práci do Lyonu. Byla to vlastně první etapa mé cesty. Proč do Lyonu? Protože tento rok se v Lyonu konal mezinárodní kongres esperantistů. Kongres mě přesvědčil, že po šesti měsících (po patnácti lekcích) pilného učení bez učitele jsem bez problémů rozuměl delegátům z mnoha zemí světa. Mohl jsem konverzovat, vyměňovat si myšlenky, zpívat, pracovat na usneseních... já prostý dělník, který chodil do školy jen pár let!

Úžasně jsem se nadchl pro mezinárodní řeč a protože jsem byl svobodný, vzklíčila ve mne myšlenka vyzkoušet v praxi ten podivuhodný prostředek, ten zázrak světové organizace - „delegita reto“ – síť esperantistů.

Nenápadně, bez reklamy, jsem se připravoval k odjezdu. Silně jsem si přál poznávat přírodu a lidi, které na cestě potkám. Kladl jsem si za úkol mít v úctě jejich zvyklosti a víru a jak jen to bude možné, chtěl jsem se přizpůsobit jejich každodennímu životu a při každé příležitosti používat univerzální jazyk. Jaký dopravní prostředek vybrat? Potřeboval jsem laciný přístroj, snadno říditelný, skladný a také snadno opravitelný. KOLO – ideální dopravní prostředek! A ESPERANTO, nejzáračnější vynález pro cíl, který jsem si předsevzal!

Měl jsem pevné zdraví, odvalu, málo peněz, řemeslo, byl jsem naivní a plný iluzí, měl jsem nějakou turistickou zkušenost v horském sportu.

Korespondenčně jsem již byl domluven s mladým německým dělníkem, který pro svou cestu kolem světa hledal přítele...

Záchrana tonoucího v Mulhouse 24. července 1928

Byl jsem již 3 dny na cestě z Lyonu. Krásnou krajinou jsem dorazil do Mulhouse. Když jsem přejížděl můstek přes kanál, uviděl jsem sběh lidí na pravé straně nábřeží. Uslyšel jsem úzkostný křik a bleskem jsem pochopil co se děje. Lidé přibíhali na nábřeží, mávali rukama a křičeli o pomoc. Bez rozmyšlení jsem seběhl dolů a hup! Skočil jsem zcela oblečen do špinavé vody kanálu. Viděl jsem jednu ze dvou dívek, která se snažila neobratně plavat ke břehu. Z té druhé jsem viděl jen hnědou skvrnu potopených vlasů. Nohy mi zajely do měkkého bahna, ale podařilo se mi odrazit se ode dna. Objal jsem tělo dívky, které se zdálo bez života a povedlo se mi nás oba dostat nad hladinu. Sebezáchovný pud začal s dívkou v mém obětí zmítat a já padal na dno, napůl udušený... V tom okamžiku se mi připomněla slova záchranáře z jednoho kurzu. Když se mi podařilo znovu se vynořit – vyšil jsem jí facku na bradu. Výsledek byl děsný - přestala se mě držet. Musel jsem ji uchopit ze zadu a tlačit ji dopředu k přístavišti, kde ji již lidé vytáhli.

...

V Alsasku bylo dusivé horko. Chtěl jsem poprosit o vodu do mé plechové láhve. Starý vesničan, který mi otevřel dveře mi nerozuměl, nebo – nechtěl rozumět. Byl jsem již v Alsasku a musel začít používat svou nedokonalou němčinu!

Německé hranice jsem překročil ve Štrasburku 29. července 1928. Můj pas byl ještě potřísněn bahnem z kanálu v Mulhouse.

Döbeln 2. srpna 1928 (Sasko)

Ačkoliv jsem byl očekáván, rodinu zachvátilo rozčilení. Můj přítel Paul Posern nebyl doma. Dorazil ale vzápětí, a hned jsme šli navštívit esperantistu Schmidta, vedoucího místního esperantského kroužku, který mluvil dobře francouzsky. Samozřejmě mě vřele přijal a diskutovali jsme o naší budoucí cestě více než dvě hodiny.

Můj budoucí partner byl stejně starý jako já a také dělník. Pracoval v místním podniku jako zlatník. Mluvil dobře esperantem a trochu anglicky. Stejně jako já měl dobrou chuť k jídlu. Kouřil lulku.

První dojmy v Německu

V Německu je příroda pohostinná. Cestou z Norimberku do Bayreuthu jsem viděl hodně zvěře. Dokonce jsem viděl z mého lůžka oknem jelena v pšeničném poli! V roce 1928 se cestující vlakem musí sami starat o naložení

svých zavazadel do nákladních vagónů i při přestupování. Ve vagónech čtvrté třídy jsou dřevěné, lavice nejsou polštářované, chybí záclony.

V Döbeln u Poserna mě už nepřekvapují postele bez povlečení. Jídlo se skládá především z vepřového masa. Jedí málo chleba, ale hodně vařených brambor (ale v restauracích vám poslouží třemi druhy chleba, podle objednaného jídla). Během jídla nepodávají nic k pití, jen nakonec kávu s mlékem.

Byt se skládá ze tří místností: kuchyně, pokoj, ložnice. Byt je vybaven jednoduše, ale pohodlně. Snad ve všech bytech v tomto kraji mají nezbytné kanape a kachlová kamna. Všude je čistota, pořádek a fortelnost.

Kdybych to srovnával s Francií – pořádek, čistota, hygiena – vše je zde nápadnější. V budoucnu poznám, že toto bude ještě nápadnější v Japonsku. Bohužel je zde mnoho nezaměstnaných a tento fakt bude brzy využit Hitlerem, který tenkrát ještě nebyl tolik známý.

Esperantské hnutí je zde více rozšířeno, než ve Francii. Jsou zde propagační panely a schránky na dobře vybraných místech ve městech. Navštěvovali jsme esperantisty, chodili na jejich schůzky a vyprávěli o našem plánu.

10. srpna 1928

Dnes jsme jeli do Lipska, kde je význačné středisko esperantistů. Dostali jsme tam výborné rady. (Většina přítomných přátel byla později za Hitlera perzekvována a přišla život). Lipsko je velice moderní město s lacinými restauracemi. Hotel Lidový dům je spravován odbory a přijali mě zde na můj odborářský průkaz.

Cestou nás potkaly nějaké potíže. Večer jsem již věděl, že Posern je flegmatik, tvrdohlavý a ještě naivnější než já. Ale možná i já mám některé nedobré vlastnosti. Doufám, že se postupně naše povahy urovnají vzájemnou dobrou vůlí.

Manifestace Rudé fronty

Když jsme dokončili večeři, uslyšeli jsme zvuk trubky z ulice. Byla to manifestace Rudé fronty. 500-600 osob pochodovalo po cestě. Na začátku průvodu jich asi 100-150 ve vojenském úboru neslo pochodně, šli ve vyrovnaných čtyřstupech. (Nu, německá disciplína!) Následovali muzikanti se svými nástroji pečlivě vyleštěnými a zářícími do tmy. Všechny nástroje byly ozdobeny rudými květy. Za nimi defilovalo několik žen a opět další fanfáry a manifestanti v pečlivě vyrovnaných řadách. Jako všude při takových příležitostech se lidé dívali a bylo znát, že se jim to líbí. Nikdo halasně nekřičel, všechno probíhalo v pořádku a s disciplínou. Policisty nebylo vidět. V půl desáté se městečko ponořilo do klidu...

19. srpna 1928

Vyrážíme na velkou cestu

Celou noc jsem zřetelně slyšel nářky Paulovy matky. Ano, dnes již vyjedeme za dobrodružstvím!

V osm hodin pan Schmidt, slečna Kopleka a všichni přátelé a esperantisté nás doprovázeli k místu jménem Papago (Papoušek). Tam nás fotografovali. Z kopce byl krásný výhled na krajinu. V devět už byl skutečný start. Vyjeli jsme a zůstali jsme sami. Dobrodružství začínalo...

(V Evropě jsme projeli Německo, Československo, Rakousko, Maďarsko a Polsko.)

Do Československa

Série namáhavých stoupání nás nutila jít často pěšky, protože Paul neměl přehazovačku – tenkrát to byla v Německu neznámá věc. Zbývalo nám ještě 15 km k československým hranicím. Přecházeli jsme řadu údolí a kopců pokrytých jehličnatými lesy.

Ve tři odpoledne jsme stáli před celnicí. Hned jsme si všimli, že je to navštěvované turistické místo. Na louce vedle restaurační turistické boudy stála stovka aut a na terase sedělo u stolků mnoho turistů. Němečtí celníci mě přijali dobře. Za čtvrt hodinku byly formality vyřízeny – cena 105 marek. Během té chvíle nás obklopil hlouček lidí a pozorně si prohlížel naše kola. Znovu jsme se rozjeli.

V šest večer jsme byli v Teplicích, v místě naší první schůzky. V restauraci jsme našli 7-8 esperantistů a konverzace začala. Vypravovali jsme o naší budoucí cestě tak zaníceně, že jsme zapomínali jíst. Místní delegátka UEA mluvila o esperantském hnutí v Československu a musel jsem přiznat, že jsou zde stejné překážky pro propagaci jako ve Francii.

Rakousko 24. srpna

Vesničané orou pole a sklízí hrušky. Jedna prostá vesničanka nám jich několik nabídla a to nás dojalo. Tato pohostinnost prostých lidí bude pro nás po celou cestu „stolem spásy“ a tento „stůl“ bude na různých místech různě naplněn.

Jedna z prvních osob, kterou jsme ráno potkali cestou do Vídně, byla esperantistka, která šla do práce. O trochu později jsme se ptali policisty na informaci a dostali jsme odpověď výborným esperantem – ostatně dobře viditelná hvězda hlásala, že mezinárodní jazyk zná...

U delegáta UEA (Universala Esperanto-Asocio), pana Bernfelda jsme měli příležitost setkat se s několika esperantisty. V osm hodin jsme však museli spěchat do 18. obvodu Vídně, kde se již shromáždilo několik chlapců a dívek pod loubím. Dívek byla většina. Zasypali nás otázkami. Děvčata byla příjemná.